

14135
A 3307.

Laste jutud.

Tallinnas, 1899.

R. Bujchi raamatukaupmiste lastega ühistud.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 13-го Юля 1899 года.

Печ. въ типогр. Наслѣдниковъ Линдфорса въ Ревелѣ.

4135
KIRJANDUSMUSEUMI
ARHIIVIRAAMATUKOGA

SELT

ARTUS.

35628 **Wigane Wanja.**

Isaisade ajal elas ühes Wenemaa külas tubli talumees Mihail oma naise Liisaga. Neil oli kaks poega: Fedja ja Wanja. Wanem wend Fedja oli terve, tugew noormees ja tegi isaga rasket põllutööd, noorem wend Wanja aga oli wäike ja wigane. Tema ei saanud rasket tööd teha, waid hoidis anesid. Selle eest oskas ta hästi balalaidad, see on kaks keelega kannelt mängida ja ilusti laulda, nõnda et kõik inimesed teda hää meelega kuulasiwad.

Mitu aastat elas tubli Mihail oma perega rahus ja rõõmus. Siis furi nende wana hää mõisaherra

ja uus tuli asemele. See oli tige ja kalgi südamega mees. Kui ta fõrd häfilises wihas üht halli pääga wanameest kepiga peksuma hakkas, kargas Fedja wahele ja kaitstes wanameest. Wihaselt wandus mõisnik Fedjale kättemaksmist. Ta laskis Fedja soldatiks wõtta, et teda sõjas maha pidi lastama.

Küll palusiwad Fedja wanemad ja wend põlwili armu, aga mõisnik näitas näpuga wigase Wanja pääle ja ütles pilgates: „Teil on ju teine poeg, küllap see teid aitab.“

Sumalaga ei lasse waeseid ilma nuhtlemata pilgata. Sumala tahtmise järele sai wigane Wanja oma wanemate aitajaks ja kurja pilkaja nuhtlejaks.

Kui Fedja soldatiks wiidi ja wanemad nüüd palju raskemat waewa nägiwad; jäi Wanja kurwaks. Te-

male ei maitanud toit, ta ei laulnud ega mänginud enam ja ühel kenal päewal oli ta oma balalajaga nagu tina tuhka kadunud. Keegi ei teadnud, mis temast saanud, ja wanemad arwasiwad teda surnuks.

Wanja oli aga elus ja rändas suurt maanteed mööda Peterburi poole. Ta oli kuulnud, et jäl armuline riigi-isa elab, kes wiletsaid aitab ja kurje karistab. Wanja tahtis otsekohe Keisri Herra palwele minna, kuid kodu ei julenud ta sellest rääkida ja läks salamahiti teele. Ilusa laulu ja mängu pärast andsiwad hääd inimesed temale toitu ja öömaja ja wõtsiwad ta wahel ka wanfri pääle. Nõnda jõudis ta wiimaks Peterburisse. Suur ja tore päälinn tegi temale esiotsa hirmu. Ta

ei teadnud, kuhu minna, ja hakkas kibedasti nutma.

Sedanägi üks kaupmees, kes oma poe ees seisis. Kaupmees küsis, mis poisil wiga, ja Wanja rääkis, kuida lugu seisis.

„Ma tahan sind aidata,“ ütles kaupmees, wiis Wanja oma elutuppa, andis temale süüa ja kirjutas temale palwefirja. Sellega läksiwad nad paraadi-platsile, kus Keiser oma sõjawäge waatas. Kui Keiser, kelle rinna pääl suur täht hiilgas, neist mööda ratsutas, langes Wanja põlwili ja tõstis käed kirjajaga üles. Keisri Herra nägi, et waesel poisil pisarad filmis oliwad, ja wöttis firja armulikult vastu.

Teisel päewal kutsuti Wanja pallesse, kus ta suusõnaga kõik pidi rääkima, kuida kodu lood seisiwad.

Wanja sai suure kingituse ja teda kästi rahuga jälle hää kaupmehe juurde minna. Tänuks Wanja pakkus oma kinki kaupmehele, aga see ei tahtnud midagi vastu võtta. Warsti tuli ka Fedja sinna. Teda oli soldatist lahti lastud ja pääle selle oli temale weel hobune ja waner kingitud. Wennad tänasivad heldet kaupmeest kõigest südamest ja sõitsivad siis oma hobuse ja wanfriga koju.

Seda rõõmu, mis nüüd tubli Mihaili peres oli! Wanemad said rõõmu pärast jälle nooreks ja wigast Wanjad auustati külas kui imetegi-jat. Tige mõisnik aga pidi oma mõisa ära müüma ja Michailile suure summa trahwi maksma. Tema asemele tuli parem herra, kes oma alamatele liiga ei teinud.

Kiusatus.

Brits oli lukusepa juures õpi-
poisiks. Ta oli waenelaps ja pidi
palju waewa kannatama, sest meister
oli wali ja sellid tigidad.

Kord saatis meister teda rikka
mehe majasse lufku parandama.
Kirjumatiline toapois wiis Britsu
herra kambrisse. Seda toredust,
mis Brits siin nägi! Põrand oli
file, et lae liugu, seinte pääl sära-
siwad piltide kullatud raamid ja
peeglid, mis laest maani ulatasiwad.
Wäikse laua pääl tikkus imeilus
kulduur. Kulla seest läikiswad tee-
mandi kiwid kui tillukesed tähed.

Brits oli enesele uuri ammugi himustanud. „Oh, oleks see minu oma!“ mõtles ta igatsedes ja wöttis uuri kartlikult pihku. Kambris ei olnud inimese hinge, aga Brits arwas teisest toast kahinat kuulwat ja pani uuri kähku laua pääle tagasi. Temal oli häbi, et ta wõdrast asja puutunud.

Warsti läks kambri uks lahti ja majaherra astus sisse. See waatas teraselt poisi otja ja ütles: „Täna ei wõi sina lukku parandada, sest mul on siin tegemist. Tule homme jälle selsamal aja..“

Brits läks ja tuli teisel hommikul tagasi. Herra kambri ei olnud jälle inimese hinge ja Britsu esimene piss langes jälle kulduuri pääle, mis ikka weel laua pääl tiffus. Terwe öö oli Brits ilusa uuri pääle mõtelnud.

Nüüd oli aga uuri kõrwa weel suur hulk teisi kallid asju pandud. Sääal järelewad förmused, kõrwarõngad, prossid ja toosid kullast ja kalliskiwidest. Nende läige tegi Britsu filmad tuhniks. Üks ainuke neist ilu- asjadest oleks wäselapserikkaks teinud. Waewalt oleks keegi tähele pannud, oleks ta ühe asjakese tasku pistnud.

Juba tahtis Brits uuri jälle pihku wõtta, aga korraga tuli talle mõte pähe: „Mis ma teen? Kui ma sest liusatusest wõitu ei sea, siis olen ma waras. Selleest hoidku mind Jumal!“

Brits tõmbas kähku kae tagasi ja astus laua juurest ära, kuid filmi ei suutnud ta weel kõrwale pöörata. Uus mõte tuli talle pähe: „Sel herral on neid kallid asju hirmus palju, ta ei paneks wiist

tähele, kui ma ühe võtaksin. Mu võiksin enesele siis paremad riided osta ja kõhu hästi täis süüa."

Brits võttis laua päält ühe sõrmuse ja tahtis selle juba tasku libistada, kui ta korraga kõigest kehast värisema hakkas.

"Kui mind keegi ei näe — Jumal näeb mind ometi," mõtles ta hirmuga ja viskas sõrmuse laua pääle tagasi. Siis heitis ta põlvili ja palus suure häälega: „Ära saada meid mitte kiusatuse sisse!"

Sel filmapilgul astus majaherra uksest sisse. Ta tõstis värisema Britsu üles, silitas tema pääd ja ütles lahkesti: „Ma walwain sind juba eila ja tahtsin sind täna weel korra läbi katsuda, selle pärast panin meelega need kallid asjad laua pääle.

Sa oled kiufatuse vastu wahvasti wõidelnud, nüüd peab sinust ka tubli mees saama."

Rikas mees pidas sõna. Ta wõttis Britsu walju meistri juurest ära ja laskis teda ilusti koolitada. Nõnda sai Britsust tõesti tubli mees.

Hää poeg.

Kuudi isa oli surnud. Ema elas weel ja Kuudi armastas teda üle kõige ilma pääl, kuulas tema sõna ja õppis hoolfasti, teades, et ta sellega emale kõige suuremat meelehääd tegi. Oli ta koolitöödega walmis, siis kallistas ta ema ja jutustas temale kõik, mis ta koolis ja wäljas näinud.

Ühel päewal jäi ema haigeks. Kuna Kuudi kodu oli, ei lahkunud ta ema woodi äärest. Temale ei maitnud enam toit, mingi mäng ei meelitanud teda õue. Kui tohter haige juurest ära läks, jooksis Kuudi

tema järele ja palus ärdasti: „Pai kulla tohtri herra, tehke mu armas emake jälle terveks!“

Tohter silitas poisikese pääd ja küsis, kuda tema käsi koolis käib. Kuudi vastas miisakalt. Tohter leidis temast suurt meeolehääd ja ütles lahkesti: „Kui sa ikka nii wiiks pois oled ja ema eest truuwisti hoolt kannad, siis tahan ma sinu ema terveks teha ja sulle enesele rõõmu walmistada.“

Tohter ja Kuudi rawitšesiwad haiget nii hästi, et ta warsti paranes ja jälle jalale wõis tõusta. Siis tegi tohter temaga Kuudist juttu ja ütles: „Mina olen Kuudi koolitajatega rääkinud. Rõik kiidawad teda ja armawad, et temast suurt asja wõiks saada, kui tal aga

jõudu oleks edasi õppida. Mina ise olen tähele pannud, et Ruudil väga häa süda on, selle pärast tahaksin tema eest edespidi hoolt kanda. Minul ei ole lapsi. Häa meelelega võtaksin Ruudi omale pojaaks, aga Teie ei raatsi temast wist mitte lahkuda. Lubage mind siis vähemast selle eest muretseda, et temast aegamööda tubli arst saaks."

Tohtri lahke pakkumine wöttis ema südamest raske koorma ära. Ta oli waene naisterahwas ega jõudnud poega nii kaugele foolitada, et temast õpetatud mees oleks saanud. Häa tohter wöttis selle mure nüüd oma pääle ja läks, enne kui Ruudi ema teda küllalt jaitanada.

Sel filmapilgul tuli Ruudi koolist koju. Emale tõi ta rõõmuks suure lillekimbu kaasa. Ema võttis lilled tänuga vastu, surus poega oma rinnale ja ütles: „Sa oled hää laps, Ruudi. Sa kandsid minu eest õrnasti hoolt, kuna ma haige olin, nüüd oled sa mulle lillesid noppinud ja sellega suurt rõõmu teinud. Pärast sööma nopi veel lillesid ja wii kimbuke tohtri herrale. Täna teda südamest, sest tema on minu terweks teinud ja sind lubab ta targaks meheks koolitada. Jumal õnnistagu sind, armas laps!“

Ruudi andis ema kätele sada forda suud ja hüüdis: „Oh ema, millal jõuan ma sind küllalt tänada kõige selle hää eest, mis sa mulle oled teinud! Tohtri herrale

tuhat tänu ja lõige kenamad lilled!
 Kui tema minust targa mehe teeb,
 vaat' siis tahan sind, armas emake,
 alles dieti tänada ja kallistada."

Ena ja poeg ei pannud tähele,
 et tohter trepi all seistes nende
 juttu kuulas ja liigutuse pärast pi-
 sara filmist pühkis.

Tohter pidas sõna. Tema helde
 abiga sai Ruudist esmalt usin üli-
 õplane ja siis tark tohter.

Kergemeelsed sõbrad.

Hans ja Peeter olivad suured sõbrad. Nad olivad alati koos ja kui ühele misgi koerustükk meelde tuli, siis oli teine kohe nõuus. Ühel päeval ütles Hans Peetrile: „Mina tabasin eila isa piibu kätte ja suitsetasin kui korsten.“

„Di, seda pean mina ka katsuma,“ hüüdis Peeter. „Läki sigarid ostma!“

Poisid panivad taskuraha kofku ja ostsiwad poest kaks sigarit ja toosi tuletikku. Nad olivad mõlemad veel pisukesed jõmpsikad, selle pärast ei

julenud nad kodu ega linna uulitsal
 suitsu teha, waid otsiswad heina-
 küüni üles, mis linnast wäljas oli.
 Sääal istusiwad nad ühte nurka
 heina sisse ja paniwad sigarid
 põlema.

Beetrile ei teinud suitsetamine
 fuurt nalja. Ta kõhis ja läkastas
 ja süda hakkas temal läikima. Hansu
 käsi käis niijama halwasti, aga ta
 tahtis näidata, et tema juba suit-
 setada oskab, ja popsutas sigarit,
 nii et suits suust ja ninast wälja
 tikkus.

Korraga tegi kange tuul küüni
 katusel müdinat. Poisid arwasiwad
 kohkudes, et keegi tuleb, wiskasiwad
 sigarid käest ja pistsiwad plagama.
 Ilma tagasi waatamata jooksiwad

nad otsekohe koju. Säääl pidimad nad kohe woodisse heitma, sest nad tundsiwad kanget pääwalu ja pööritust.

Runa wallatud poisid walu käes waakusiwad, kuuldi õuest kisa: „Tuli lahti, küün põleb!“ Wahimehed puhusiwad „tuutu, tuutu!“ ja pritsimehed tõttasiwad linnast wälja tuld kustutama. Enne kui abi aitas, põles küün maani maha.

Nüüd oli Hansul ja Beetril häda käes. Nad teadsiwad küll, et nemad oma sigaritega tuld oliwad sütitanud ja küüni põlema pistnud, aga nad ei julenud sellest kellegile sõna lausuda.

Kohus uuris asja järele. Raupmees tunnistas, et Hans ja Beeter

enne tulekahju tema käest sigarid
ostnud, ja üks pois oli näinud,
kuda nemad küüni sisse läksivad.
Warsti tuli politsei Hansu ja Beetri
järele.

Nüüd tunnistasivad poisid oma
süü üles ja palusivad nuttes armu,
aga kohus ei mõistnud nalja, waid
laskis noored kurjategijad luku taha
panna. Kui nad mõne aja pärast
wangist lahti saiwad, ei tahtnud neid
linnas enam jallida. Koolis ei
wõetud neid enam wastu ja üksigi
meister ei tahtnud neid oma juurde
õppima wõtta.

Nõnda pidiwad fergemeelsed sõb-
rad kodust lahkuma ja wõõrasse
linna minema, kus nende halba
tegu weel ei teatud. Ribedasti ka-

hetsefiwad nad oma kerget meelt,
mis neid isamajast wälja ajas
ja wanemaid raskesti kurwastas.
Rahetsus aitas neid meelt paran-
dada ja auusateks meesteks saada,
aga ialgi ei wõinud nad seda
unustada, et nende süü pärast
suur õnnetus oli sündinud.

Lapsed metsas.

Kui kena on metsas kõndida! Sääal lehkawad puud, sääal haljendab rohi, linnud laulawad ja oraw hüppab oksalt oksale. Kes aga õieti ette ei waata, sellele wõib kena metska kahju tuua. Metsas kasvab marju, mis kõhu haigeks teewad, sääal luusib tige hunt ja roomawad kihwtised madud, ja kes metsas ära eesib, see ei pääse sääalt kergesti wälja.

Selle pärast, lapsed, waadake ette, kui teid metsa lubatakse, ja ärge tehke nõnda kui need lapsed tegiwad, sellest ma teile tahan jutustada.

Uts, Jüts, Miili ja Maali käisid kodust kaugel külastoolis. Kooli

minnes ja koolist tulles pidivad nad suurest metsast läbi käima. Vanemad olivad neid maanitsenud, et nad metsas teelt kõrwale ei pea minema. Lapsed kuulasivad sõna, kuid ühel päeval hakkasivad nad orawat taga ajama ja unustasivad keelu ära. Nad jooksisivad ikka kaugeemale metsa sisse, kuni oraw nende filmist kadus.

Siis leidsivad lapsed mustikaid ja hakkasivad neid noppima. Marjad maitseasivad neile nii hästi, et nad sugugi tähele ei pannud, kuida päike looja minema hakkas.

„Ennäh, mis ilusad mammud!“ hüüdis väike Jüts põõsa ees seisest, mille küljes läikivad mustad marjad rippusivad.

Tart Maali hoiatas: „Ära neid
 söö, need on wähest kihwtised ja tee-
 wad kõhu haigeks.“ — „Mis sinapike
 plika ka tead?“ pillas Jüts, wöttis
 põõsa küljest peotäie marju ja pistis
 suhu. Warsti wingerdas ta aga ki-
 beda kõhuwalu pärast kui ussike maas
 ja hüüdis Jumalat ja inimesi appi.

Teised lapsed kohkusiwad kangesti.
 Nad tahtsiwad koju lipata ja abi
 tulla, aga kuhu oli tee jäänud?
 Nad märkasiwad nüüd, et metsas
 ära ekfinud oliwad. Küll otsisiwad
 lapsed nüüd sinna ja tänna, aga
 teerada ei puutunud neile kusagil
 silma. Nad tõstsiwad suurt häda-
 kisa, aga neid ei kuulnud keegi.
 Nende eneste hääled kajasiwad
 metsas koledalt wastu ja tegiwad
 nende hirmu weel juuremaks.

Maene Jüts ei saanud paigast liikuda. Ta ägas ja oksendas ühtepuhku; see oli tema õnn, sest nõnda sai ta kihwtisest kõhutäiest lahti. Teised lapsed istusiwad nuttes ja hulgudes tema ümber. Pilskane pimedus tuli kätte ja lapsed armasiwad oma wiimse tunni tulnud olemat.

Korraga nägiwad nad puude wahelt tule kuma ja kuulsiwad inimeste hääli. Nende wanemad oliwad neid kõige küla rahwaga metsast otsima läinud. Lapsed leiti üles, aga mis nagu nad oliwad! Riided okastest lõhki käristatud, näod ja käed kriimustatud, ninad külma pärast sinised. Kodu saiwad lapsed pääle kauba tapelda ja wäike Jüts pidi weel tüki aega walu

hannatama, enne kui tohter tema
kõhu terweks tegi.

Sest saadik ei ole Uts, Jüts,
Miili ja Maali ialgi enam foolist
tulles teelt kõrwale eksinud.

Auus Priidu.

Pimedas, külmas toas, õlgede pääl oli kahwatu naine maas ja surus karu-
uwat lapsukest wastu rinda. Tema kõr-
wal kükitas kuue-aastane poisike, see-
pani käed risti ja palus: „Meie iga-
päewast leiba anna meile, oh Jeesuke!“

Waesed inimesed kannatasiwad
nälga, sest nende pereisa ja toitja
oli töö juures wiga saanud ja
pödes haigemajas. Naine oli ka
haiguse pärast nii nõrk, et waewalt
jalale suutis tõusta. Gila oli ta
wiimse tükkese leiba lastele leemeks
feetnud, täna ei olnud enam leiba
koorukest majas. Wäike Priidu tun-
dis küll, et kõht tühi, aga ta oli
hää laps, ta ei nutnud, waid püü-
dis emakest trööstida.

Ema silistas nuttes Priidu pääd ja ütles: „Ole pai laps, mine majaukse ette ja oota, kuni see herra, kelle juures- isa tööd tegi, mööda läheb; ütle temale, et“ — Kaugemale ei saanud waene naine rääkida, sest ta häbenes poega armu paluma saata.

Väike Priidu märkas ilma ütlemata, mis ema tahtis. Kohe wõttis ta mütsi ja läks ukse ette. Ta teadis, et herra sel ajal mööda pidi minema, ja tahtis teda ema juurde kutsuda. Uksest sõitis uhke tõld mööda, selles istus suurtsugu proua oma väikse tütriga. Kui Priidu wiisakalt teretades mütsi pääst wõttis, kukkus hõberaha tema jalge ette kõlinal maha.

Priidu arwas, et raha kogemata tõllast kukkunud, ja jooksis hüüdes tõlla järele. Proua käs kis kutsarit

peatada ja küsis: Mis sa tahad, väike kerjus?" — Priidu vastas: „Mina ei ole kerjus. Ma toon Teile hõberaha tagasi, mis tõllast kukkus.“

Proua vaatas imestades poisikesse kehva mundrit ja küsis siis Priidu käest, kes ta on ja mis ta isa teeb. Kui Priidu ilusti oli vastanud, käskis proua teda tõlka istuda ja sõitis majakese ette, kus waene naine õlgede pääl nuttis. Nad astusiwad kolmekesi majakese sisse. Kui Priidu ema neid nägi, tõusis ta asemel istukile ja hüüdis kohkudes: „Priidu, ega sa ometi kerjamas käinud?“

Suurtsuga proua aga kostis Priidu eest: „Ei, armas naine, Teie poeg ei ole kerjanud. See häälaps ei teagi weel, mis kerjamine on. Tema

rääkis mulle kõik üles, kui ma küsisin, kuida Teie käsi käib. Mina olen rikas ja rikaste kohus on waeseid aidata. Teie olete haige, Teie ei tohi kauemaks siia niiskesse tuppa jääda. Ma otsin Teile parema kambri ja saadan Teile toitu, kuni terwis paraneb. Väike pois tuleb minuga, ma annan temale midagi kaasa."

Enne kui waene naine tänada jõudis, läks proua lastega uksest wälja. Natukesse aja pärast tuli Priidu koriga tagasi. Korwi sees oli kõiki, mis nälginud inimese süda himustab. Sääal oli leiba ja liha, wõid ja mune. Warsti tuli ka tohter, katsus haige naise läbi ja ütles, et naine wedruwanfri pääl wõib istuda. Siis tuli woorimees ja wiis haige naise kõige lastega ja kraamiga uude korterisse;

see oli walge, soe ja keset aeda. Niideid ja toidukraami oli sinna ka juba saadetud.

Kui Priidu isa mõne nädala pärast haigemajast wälja tuli, oli ta muidu terve, aga saadud wea pärast ei wõinud ta enam raskest tööd teha. Suurtsugu proua kutsus ta enese juurde ja ütles: „Minul on auusat meest waja, kes minu maja üle waatab. Ma usun, et Teie see auus mees olete, sest Teie olete oma poja wäga tubliks poisiks kaswatanud. Ma maksan hääd palka.“

Priidu isa wõttis pakkumise rõõmuga vastu ja elas sest saadik kõige perega ilma mureta. Nõnda päästis wäike Priidu oma auusa teoga isa ja ema hädaft.

Waene Kristjan.

Sügisel kõndis kümne-aastane pois Kristjan ainuüks mõõda suurt maanteed. Poisi riided olivad lapitud, jalad paljad. Pääs oli tal ilmatu suur ja lai kaapkübar; selle oli ta tee äärest leidnud. Tühi leivakott oli tal kaelas ja käes kandis ta keppi, mis peaaegu niisama pikk ja jäme oli kui pois ise.

Tee läks nairipõllust mõõda. Hää meelega oleks Kristjan nairid sõõnud, aga need ei olnud tema omad ja ema oli ütelnud, et ta wõõrast wara ei tohi wõtta. Nairipõllu ligidal hoidis väike tüdruk lambaid. Kristjan läks tüdruku juurde ja küsis: „Kas

. 2 .

need on sinu nairid ja kas ma tohin neid süüa?"

Tüdruk vastas: „Tohid küll, aga ma annan sulle paremat toitu.“

Wäike tüdruk wöttis taskust wõileiwa ja murdis selle kaheks. Suurema poole andis ta Kristjanile, wähema wöttis omale. Kristjan ei tõrkunud vastu, sest tema kõht oli tühi.

Ta söi ja küsis: „Mis sa nimi on?"

„Manni,“ vastas tüdruk. „Ja kes sina oled?"

„Mina olen waene Kristjan,“ kostis pois ja hakkas nutma.

„Minu ema ke on surunud, minu eest ei muretse keegi. Ma pean nüüd kerjama ja sellest elama, mis hääd inimesed mulle kingiwad.“

Selle pääle sai ka Manni kurwaks ja hakkas nutma. Lapsed tröösti-

siwad teine teist ja ajasiwad juttu, kuni aeg käes oli, et Manni lammasstega koju pidi minema. Baene Kristjan ei teadnud, kuhu minna, ja õhtu oli wilu.

„Kuule Kristjan,“ ütles Manni, „ma kutsuksin sind oma koju, aga ma ei tea, kas isa ja ema lubawad. Säääl metsas elab sõepõletaja Kaarel oma naisega. Nemad on hääd inimesed ja wõtawad sinu öömajale. Mine aga sinna poole, kus suits tõuseb.“

Kristjan tänas Mannid kõigest südamest ja ütles „Jumalaga“. Kui ta metsa sõrwale jõudis, heitis ta põlwili, pani käed risti ja palus: „Armas Jumal taewas! Lase mind häid inimesi leida, kes mulle süüa ja öömaja annawad. Ma ei tahaks enam kerjata, waid tööd teha ja õppida. Amen.“

Palwe kergitas pois'i südant. Ta astus julgesti metsa sisse ja leidis warsti söepõletaja majakese üles. Söepõletaja istus majakese ees ja popsutas piipu.

„Tere õhtust!“ teretas Kristjan ja wõttis suure kaapkübara pääst.

„Lambakarjane Manni juhatas mind siia, sest Teie peate hää inimene olema ja minu öömajale wõtma.“

Söepõletaja waatas terawalt poisikesse otsa ja küsis: „Kas sa siis ka wiks pois' oled? Bahu ja laisku lapsi ei tahamina näha. Kerjamine ei ole mitte ilus asi. Käid sina ammugi kerjamas?“

„Ei,“ kostis Kristjan kurwalt, „ainult sest saadik, kui minu armas emake suri. Sest ei ole weel kaua aega. Ma ei tahaks mitte kerjata, waid tööd teha ja õppida ja siis teisi inimesi aidata, nagu nemad

minu waest ema ja mind aitasiwad.
 Tänagi palusin weel Jumalat, et
 tema mind häid inimesi laseks leida,
 kes mulle süüaja öömaja annaksiwad,
 kuni ise tööle wõiksin hakata."

Söepõletaja kuulas ja jäi mõt-
 lema. Siis kutsus ta oma naise wälja
 ja ütles: „Waata seda poisikest!
 Tema oskab paluda ja Jumal on
 tema palwet kuulnud. Meil ei ole
 lapsi. Kas wõtame selle wiiksi poisi
 omale lapseks?"

Naine ütles rõõmuga jah, sest
 ta oli enesele animugi poega himus-
 tanud. Nõnda jäi Kristjan söepõle-
 taja pojaks ja tegi oma uutele wane-
 matele suurt rõõmu. Ta sai uued
 riided ja käis külakoolis. Säääl õppis
 ta Manniga koos usinasti, kuni mõle-
 mad suureks ja targaks saiwad.

Uudishimuline Kaalu.

Wäike Kaalu oli hää südamega, wirt ja sõnakuulelik pois, aga temal oli üks suur wiga, mispärast wane-
mad ja koolmeister teda tihti karis-
tasiwad ja noomisiwad. See wiga oli
tema suur uudishimu. Tema tahtis
kõik näha ja kuulda ja oma nina igale-
poole pista, kus tal midagi tegemist
ei olnud.

Mitu korda lubas ta meelt paran-
dada ja unustas lubamise ikka jälle
ära. Mitu korda sai ta häbi ja walu
tunda, aga see ei aidanud midagi.

Kui tema isa õues kord hobust
rautati, ütles ema: „Kaal, ära
mine sinna ligidale!“ Kaalu aga

tahtis näha, kuida sepp raua kabja pääle paneb. Korruga löi hobune tagant üles ja Kaalu sai kabjaga niisuguse matsu pähe, et ta tüki aega uimane oli.

Jälle lubas Kaalu meelt parandada, aga paari päewa pärast kuulis ta, et naabri lauta tige sõnn toodud. Seda imelooma tahtis Kaalu wadata, maksku mis maksab. Kui aga wihane sõnn poisikest filmas, fiskus ta enese köidikust lahti ja wirutas Kaalu jalust maha. See oli päris ime, et ninatarf pois eluga pääsis.

Kaalu wanemad olivad väga kurwad, aga mis nad wõisivad parata? Wiimaks juhtus Kaalule äpardus, mis teda eluajaks parandas. Kaalu wanaija oli wärwija. Wanaija töötoas seisivad suured waseft katlad wedela wärwiga; sinna kasteti siidi

ja willa fiske ja wärwiti sedawiisi mustaks, siniseks, punaseks, rohelineks ja kollaseks.

Kaalu oli wanemate käest ilusad uued riided saanud ja läks pühapäeval wanaisa juurde wõõraks. Wanaisa oli aga kodust wälja läinud ja tema sellid ei pannud poisikest tähele. Kaalu teadis küll, et tema wärwikatlate ligi ei tohtinud minna, aga ta ei hoolinud sellest, waid luusis salamahiti ühekatla juurest teise juurde, pistis näpu wärwi fiske ja tilgutas wärwi oma uute riiete pääle. Wiimaks kummardas ta üleliiga ühekatla ääre üle ja kukkus sulpssti fiske.

Õnneks pani üks sell seda tähele ja tõmbas ninatarga poisi karwupidi wälja. Kaalu oli pääläest jalatallani

sinine ja filmad olivad tal sinise wärwiga kinni klišterdatud.

Sell kutsus wanaiša koju, Kaalule walati mitu ämbritäit wett pähe, kuid see ei aidanud midagi. Kaalu riided ja ihunahk olivad tublisti siniseks wärwitud. Teda õdruti harjaga ja seebiga, aga Kaalu jäi siniseks.

Kui wanemad teda nägiwad, ldiwad nad ehmatusse pärast käed kofku. Ema katsus teda uuesti pesta, aga Kaalu nahk läikis ikka kui selge taewas. Kuus nädalat pidi Kaalu linnarahwa naeruks sinise näoga ja kätega foolis käima. Wanemad taplesiwad temaga igal hommikul, teised poisid pilkasiwad teda ilma armuta. Häbi ajas temale tihti puna palge, kuid seda ei näinud keegi, sest pale oli ju sinine.

Kaalu hoidis, kui wähegi wõis,
ennast inimestele näitamast, istus
üksipäini toa nurgas ja walas kibe-
daid kahetsuse pisaraid. Nuta pääle,
Kaalu! Kui sa näost jälle walgeks
saad, küllap siis ka meelt parandad.

Torm.

Inglismaal elas rikas krahw Harrington, sellel oli üks ainuke poeg, nimega Edgar. Poeg oli muidu hää laps ja tegi isale rõõmu, aga temal oli üks suur wiga: ta oli üleliiga uhke oma kõrge seisuse ja rikkuse pääle. See tuli sellest, et teenijad ja teised halbid inimesed teda ikka meelitasiwad ja temale ette rääkiswad, tema olla teistest palju kõrgem ja parem.

Kord pidi krahw laewaga suure mere üle reisima. Edgar palus nii kaua, kuni isa teda kaasa lubas wõtta. Ühel kenal hommikul läksiwad nad laewa pääle. Paras tuul paisutas

purjesid. Peagi ujus laew suure mere pääl, kus ümberringi muud ei paistnud kui sinine taewas ja wesi.

Sõidu ajal jutustas isa laewadest ja merelahingutest, tormidest ja wõõrastest maadest. Edgar kuulas tähelepannes. Ta oli terase pääga ja sai kõigist kergesti aru. Hädaohtu ei kartnud ta sugugi, waid lubas koguni isakest kaitsta, kui waja peaks olema. Oma isa armastas ja auustas Edgar üle kõige ilma pääl. Seda enam põlgas ta teisi reisijaid ja laewamehi. Isa ei põlanud ühtgi inimest, waid kõneles lahkesti kõige alama madrusega. Edgar aga ei läinud ialgi madruste ligi ega rääkinud kellegiga sõna. Krahw Harrington nägi küll, et poeg uhke, aga ei raatsinud teda karistada, waid püüdis teda hääga parandada.

„Ma ei mõi ega taha alamate inimestega rääkida,“ vastas Edgar kangekaelselt kõigi noomimiste pääle. Krahw õhkas ja lootis, et aeg asju parandab. Warsti tuligi see aeg kätte.

Ühel õhtul pääsis kange torm lahti. Taewas oli must kui tõrw, meri kohises hirmsasti, suured laened paniwad laewa kui siku tantsima. Tubli laew pidas kaua vastu, aga wiimaks jooksis ta weealuse kalju otja ja katkes suure raskuga mitmeks tükiks. Kõik reisijad ja laewamehed kukkusiwad wette, nõnda siis ka krahw Harrington ja uhke Edgar.

Isa hoidis poega kõwasti kinni ja püüdis temaga wee pääl ujuda. Wiimaks lõppes krahwi jõud. Ta andis oma ja poja hinge Jumala

hooleks ja pidi juba wee põhja
wajuma, kui korraga tugewad käed
neist mõlemist finni hakkasivad ja
neid lootfikusse tõmbasivad. Wana
halli pääga madrus oli neid pääst-
nud. Jumala käsi kaitstes kõiki kolme
ja hommikuks puhus tuul lootfiku
kindla maa rannale.

Siigutatud südamega tänas krahw
auusat madrust ja pakkus temale
oma rikkusest juurt waewapalka, aga
auus mees ei wõtnud midagi vastu,
waid ütles, et tema ainult seda
teinud, mis iga ristiinimese kohus.
Seda kuuldes tundis Edgar tulist-
häbi oma rumala uhkuse pärast.
Ta pakkus auusale madrusale kätt
ja lubas edespidi uhkust maha
jätta ja iga hääd inimest auus-
tada, olgu ta mis seisusest tahes.

Edgar pidas sõna. Ta ei põlanud enam kedagi inimest madala seisuse pärast, sest muidu oleks ta ju ka oma ja armsa isa elu päästjat pidanud põlgama.

Jumala film walwab.

(Tõesti sündinud lugu.)

Külm talwine õhtu oli käes. Sinna uulitsatel seisis sügaw lumi ja külm oli nii kibe, et waesed linnukesed lennata ei saanud.

Wäikeses, tühjas ja kütmata kambris waatus haige naine, nimega Gewa Reinhard. Miisked õled oliwad temal asemeks, wana nadi kattedeks. Waese naise häda oli suur, aga weel suuremat walu tundis ta selle pärast, et tema wäike tütar Elsa külma ja nälga pidi kannatama. Siisgi lootis ta kindlasti Jumala pääle.

Wäike Elsa istus mureta pöran-
dal, naeris ja mängis oma titega.
See oli tema terve rikkus ja ta
armastas tite kui oma õefest.
Wiimaks ütles ta: „Titel ja mi-
nul on kõhud tühjad. Pai ema,
anna meile tükike leiba!“

Emal tuli wesi silma, sest ta
teadis küll, et leib otsas oli. Kaha
oli ka otsas ja kõik majakraam oli
juba leiwa eest pandiks pandud.
Üür oli maksmata ja tige maja-
peremees ähwardas waest naist
kambrist wälja ajada.

Wäike Elsa ei naernud enam.
Ta palus, et Jumal neile jälle
leiba annaks, wöttis oma armsa
tite kaisu ja heitis ema kõrwa
magama. Taewas säras hele täht.
Ta waatas lahkesti kambri aknast

fisse, nagu tahaks ta ütelda: „Sumala film walwab.“

Hommikul, kui suure laenumaja ukshed lahti tehti, astus teiste inimeste keskel ka wäike Elsa sinna fisse. Oma tite oli ta põlle fisse mäskinud. Leti taga seisis tõsine mees, see oli laenumaja pidaja. Tema wöttis inimeste käest kõiksugu asju pandiks ja laenas neile selle eest raha.

Wäike Elsa astus leti ette ja ütles kartlikult: „Kas ma wõiksin ühe asja pandiks panna?“

„Mis sina piisike plika rahaga teed?“ küsis laenumaja pidaja pahaselt. „Oled wist wäike maiasmokk ja tahad enesele kompwekki osta?“

„Oh ei, pai herra,“ wastas Elsa

ja hakkas tasafesti nutma. „Ma tahaksin haigele emale leiba osta.“

„Soo? Mis ja siis õige pandiks tahad panna? Näita fiia!“ ütles laenumaja pidaja ja tema nägu läks lahkemaks.

Wäike Elsa wöttis põlle seeft tite ja pani nuuksudes leti pääle. Küll oli waesel lapsel raske oma armsast titeft, oma ainsast ajawiitest lahkuda, aga ta tahtis ju emale rõõmu teha. Tõsise mehe süda läks ärdaks. Ta waatas lahkesti wäikese Elsa pääle ja ütles: „Wõta oma titt jälle tagasi, armas laps ja ütle mulle, kus sinu ema elab. Wähest leia ne teemale leiba, ilma et sina oma armsa tite ära annad.“

Elsa rääkis, kus ema elab, ja teda kästi rahuga koju minna. Laenu-

maja pidaja tuli warsti tema järele ja siis weel mõned rikkad ja hääd inimesed, kes Elsa armsast teost olivad kuulnud. Nemad andsiwad abi, kuni Gewa Reinhard terweks sai ja ise jälle tööd mõis teha. Gewa ja tütri käsi hakkas sest saadik palju paremini käima. See tuli kõik sellest, et väikesel Elsal kahju ei olnud oma armsast warandusest, oma armsast titeist lahkuda, et aga ema leiba saaks.

Jumala film walwab kõikide üle, iseäranis aga hääde laste üle. Kui seda tarwis peaks olema, siis minge, armsad lapsed, ja tehke niisama, nagu väike Elsa tegi!

Naabrid.

Tõnu oli auus talumees. Tema elas ilusas, wäikeses majas, tegi wirgasti tööd ja pidas oma asjad hääs korras. Tema naaber Mats aga oli laisk ja kuri inimene. Ta ei wiitsinud tööd teha, waid wedeles kõrtsis, laenas Tõnu käest ühtepuhku tööriistu, raha ja wilja, sest tema enese majapidamises läks kõik pahurpidi ja tal oli alati puudus käes. Pääle kauba oli ta weel Tõnu pääle kade, et selle käsi nii hästi käis.

Mis ta Tõnu käest laenas, seda ei andnud ta ialgi kätte, ja tööriistad rikkus ta foguni ära. Wiimaks ei tahtnud Tõnu temale enam

midagi laenata. Selle üle sai Mats nii vihaseks, et ta öösel Tõnu aida põlema pistis. Midast hakkas tuli teiste hoonete külge. Tõnu ei saanud midagi päästa, aga Matsi enese hooned põlesivad ka maani maha. Mats ei hoolinud sellest ühtigi, sest hoonetest oli tal ennegi wähe kasu olnud ja nüüd wõis ta seda julgemini kerjama minna. Ta tundis suurt rõõmu, et Tõnu kahju saanud.

Tõnu arwas kahju küll kurja naabri süüks, aga ta ei läinud Matsi pääle kaebama, waid ütles: „Sumal on andnud, Jumal on jälle wõtnud, Jumala tahtmine sündigu!“ — ja hakkas uut maja ehitama. Kerge ei olnud see mitte, sest Tõnu oli waene mees ja pidi hommikust õhtuni tööd tegema, nõnda

et higi näost tilkus. Ta ei nuri-
senud ialgi, waid mõtles: „Küll
Jumal aitab edasi.“

Ühel õhtul kui Tõnu maja ehi-
tuseks metsast palksid wedas, nägi
ta tee pääl midagi läikimat. Ta
tõstis läikima asja üles ja nägi,
et see raske kuldsett oli. Keti küljes
rippus kalliskiwidega ehitud rist.
Tõnu pistis leitud asja tasku ja
mõtles: „Di, oi, kes selle kalli
asja peaks kaotanud olema? Ma
tahan seda hästi hoida, kuni wälja
tuleb, kelle oma see on, ja siis
annan ilusti kätte.“

Kui Tõnu natukese maad edasi oli
läinud, tuliwad kaks kirjute kuubedega
teendrit ratsa sõites. Need otsiswad
midagi tee päält ja küsiswad Tõnu
käest, kas ta ühe risti leidnud? -

4

„Olen küll leidnud, aga kelle oma see on?“ küsis Tõnu.

Teendrid sirutasivad kohe käed wälja ja hüüdsiwad: „See on meie krahwiproua rist, anna aga siia!“

„Ei!“ kostis Tõnu. „Ma annan leitud asja ainult selle kätte, kes tema kaotaja on.“

Tõnu sõitis teendritega mõisa, kus krahw elas, ja andis risti ise krahwiproua kätte. Proua rõõm oli wäga suur, sest ta oli risti oma õndsä ema käest saanud ja pidas seda kalliks mälestuseks. Ta pakkus Tõnule kätt ja tänas teda südamest. Krahw ütles: „Auusale teole auus palk!“ — ja pakkus Tõnule suurt summa raha, aga Tõnu ei tahtnud midagi wastu wõtta. Krahw pani seda imeks ja küsis,

kuda talumehe käsi käib? Tõnu rääkis oma õnnetust ja krahw käs kis teda mureta olla.

Teisel päeval tulivad mõisast teomehed ja hakkasivad Tõnule maja ehitama. Kui maja ja teised hooned walmis olivad, saatis krahw Tõnule loomi ja hulga majakraami. Tõnu käsi käis nüüd weel paremini kui enne. Muus talumees tänas krahwi filmameega ja ei unustanud ka Jumalat tänada. Kuri Mats aga käis Tõnu ukse ees kerjamas.

Robert ja Ida.

Robert oli kurja südamega pois, kes väikseid loomi piinata armastas. Koeri ja kanu pildus ta kividega, lindude pesadest rööwis ta pojad ära ja maatas naerdes päält, kui wanad linnud poegi haleda kisaga otsisivad. Küll karistati pahurat poissi kodu ja koolis, aga ta ei jätnud oma tempusid maha. Teised lapsed kartsid teda ja läksivad teelt kõrwale, kui ta neile vastu tuli.

Õeäranis armastas Robert naabri väikest tütarit kiustata. Väike Ida oli hää laps. Igapäew jagas ta linnukestele teri ja leiwaraasufesi,

mis lõunast järele jäiwad. Kui Robert seda nägi, hakkas ta ikka kiwa pilduma ja peletas linnufesed ära. Idal oli väike koer, nimega Bits, see oli täiesti walge, ainult pahem kõrw oli tal must. Robert narris koera, kus wähegi wõis, loopis teda kiwidega ja kallas temale musta tinti walge naha pääle.

Bits ei sallinud kurja poissti, waid urises, kui teda eemalt nägi. Selle eest pekksis Robert koera krepiga poolwigaseks. Ida ei julenud nüüd koera enam uksest wälja lasta. Robet ähwardas: „Kui ma Bitsu kätte saan, siis löikan tema musta kõrwa maha ja wõtan omale mälestuseks.“

Kui Ida seda ähwardust kuulis, tundis ta suurt hirmu ja hoidis

koera weel suurema hoolega. Robert luuras asjata maja ümber — Bits ei tulnud wälja. Kord nägi paha pois Isda wanemaid kodunt wälja minemat, kuna Isda ja Bits üksi koju jäiwad. Sedamaid ronis Robert üle plangi ja tikkus kui waras tagumisest uksest sisse. Nuga oli tal käes walmis.

Röögis tuli Bits temale haukudes vastu. Robert sirutas käe wälja, et koera karwust finni hakata, aga Bits, nii tasane kui ta muidu oli, ei mõistnud seekord nalja. Ta krapas hammastega poisi käest finni, nii et weri taga. Robert pillas noa maha ja pani karjudes plaggama. Bits lippas tema järele, kiskus ta püksid lõhki ja waotas hambad nii sügawasti tema kintsu

4

sisse, et kuni pois mehiselt ja
uimaselt maha kukkus. Waewalt
suutis waike Ida wihast koera
waigistada.

Ida appihüüdmise pääle tuliwad
wanemad inimesed ja kandsiwad
Roberti koju. Mitu nädalat pidi
pois waluga woodis ägama, sest
Bits oli tema kintsu hoopis ära
purustanud. Pahem jalg jäigi
wigaseks.

Nüüd ei saanud Robert enam
puude otsa ronida ja lindudel oli
temast rahu. Loodame, et ta edes-
pidi meelt parandab ja pahad tem-
bud maha jätab. Teised lapsed ei
usalda teda ikka weel mitte, waid
hoiawad temast kõrwale.

Ida söödab jälle rahuga oma
linnufesi ja Bits kargab rõõmsasti

2 5 2
haukudes tema ümber. Keegi ei
taple auusa Bitsuga selle pärast,
et ta tigeda poisi eest oma nahka
faitšnud.

